

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
географічний

факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Прикладна економічна і соціальна географія

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма бакалавр

(назва програми)

Спеціальність 106 Географія, 014 Середня освіта (географія)

(вказати: код, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій

(освітньо-науковий)

географічний факультет

зва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: к.г.н., асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Єремія Ганна Іванівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://ecogeo.cv.ua>

Контактний тел. 0508148324

E-mail: anna.yeremiia@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Онлайн-консультації: вівторок 14.00 – 15.00

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

(п'ятниця з 14.00 до 15.00).

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Прикладна економічна і соціальна географія» спрямована на забезпечення студентами широкими знаннями географічного спрямування щодо всебічного використання людиною природного довкілля. Широта прикладних географічних знань охоплює діяльність людини від рекреації і сільського господарства до відкритих гірничорудних розробок і діяльності атомних станцій. Саме тому оволодіння її основами надає молодим спеціалістам широких можливостей застосування своїх знань на теренах господарської експлуатації природних ресурсів.

Знання з прикладної економічної і соціальної географії є суттєвим підґрунтям не лише для вчителів географії, а й насамперед для природничих експертів і спеціалістів з планування різноманітних варіантів використання природи людиною. Це знання які неможливо отримати у ракурсі інших негеографічних наукових напрямів, які займаються розробкою оптимальних варіантів взаємодії людини і природи. «Прикладна економічна і соціальна географія» є нормативною навчальною дисципліною в системі підготовки географів-бакалаврів, яка вивчає територіальні відмінності соціального розвитку як окремих суспільних (соціальних) груп, так і всього населення. Соціально-територіальні відмінності – це реальне, але не бажане явище сучасного соціуму будь-якої держави. Саме через це частіше виникає соціально-політична напруга, починаючи з неконтрольованої міграції населення та інших негативних явищ сучасності. Отже, дослідження зазначених явищ, а саме – соціально-територіальних відмінностей регіонів, диспропорцій у соціальному розвитку на територіальному рівні є актуальним завданням сучасної соціальної географії, бо має важливе практичне значення. Дисципліна «Прикладна економічна і соціальна географія» викладається всім студентам-географам. Вона є логічним продовженням багатьох інших суспільно-географічних дисциплін, зокрема «Основи суспільної географії», «Географія сфери послуг», «Економічна і соціальна географія України», та цілої низки спецкурсів для спеціальностей «Географія».

Мета дисципліни - розкрити методологічні засади прикладної економічної і соціальної географії, визначити принципи та методи прикладних географічних досліджень; висвітлення основ соціальної та економічної географії, її становлення та розвитку в світі та в Україні, враховуючи її новий статус світоглядної дисципліни, яка одночасно має і значну практичну спрямованість.

Предмет вивчення дисципліни є теоретико-методологічні основи соціальної та економічної географії як науки про територіальний аспект соціального та економічного розвитку в конкретних історичних умовах на етапі переходу глобального соціуму до стійкого розвитку.

3. Пререквізити. Регіональна економічна і соціальна географія, Економічна і соціальна географія України, Прикладне ландшафтознавство.

4. Результати навчання

Студенту необхідно знати:

- теорію та методологію прикладної економічної і соціальної географії;
- розуміти теоретичні основи формування та реалізації функцій соціальної та економічної географії як результату відображення нового соціального запиту суспільства;
- глобальні проблеми сучасного соціуму і можливості соціальної та економічної географії в їх вирішенні;
- проблеми та завдання науки на сучасному етапі розвитку людства;
- основні етапи історичного розвитку світової та вітчизняної соціально- економічної географічної думки;
- розвиток основних наукових шкіл соціальної та економічної географії в світі та Україні;
- знати визначних соціо – економічних географів України і світу;

- глобальні соціально-економічні проблеми людства та можливості соціальної географії, досліджувати ці процеси в аспекті подолання глобальних проблем цивілізації та переходу до стійкого розвитку;
- методи інформаційного забезпечення соціально-географічних досліджень;
- особливості формування глобального та регіональних соціумів, зокрема, відтворення населення і трудових ресурсів, особливості територіальних спільнот людей та їх просторової організації, поведінки;
- особливості формування менталітету українського соціуму як основи переходу суспільства до стійкого розвитку.

На основі отриманих теоретичних знань, практичних і самостійних занять студенти повинні **уміти**:

- пояснювати основні теоретичні аспекти соціальної та економічної географії, її завдання у зв'язку з новим соціальним запитом;
- аналізувати соціально-географічні особливості просторових процесів та форм організації життєдіяльності сучасного соціуму;
- використовувати на практиці результати соціологічних та економічних досліджень;
- складати програми зазначених досліджень;
- характеризувати основні традиційні та новітні соціально-географічні галузі та напрями.
- робити самостійний економіко-географічний аналіз стану та перспектив окремих виробництв України.
- знання й розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- проводити реферування наукової економіко-географічної українознавчої літератури.
- здійснювати пошук статистичної та довідкової інформації для оцінки економіко-географічних процесів в Україні
- здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Результати навчання:

- Вміти планувати та проводити самостійні дослідження природних об'єктів і процесів у геосферах в польових і лабораторних умовах і готувати звіти за їхніми результатами
- Використовувати набуті знання в своїй майбутній професійній діяльності

Методи навчання:

- словесні методи (лекція, бесіда, консультація, дискусія);
- метод актуалізму;
- описово-порівняльний метод;
- математичні методи в геології;
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).
- метод геологічної зйомки;
- стратиграфічний і палеонтологічний методи;
- практичні заняття;
- польові семінари, екскурсії;
- методи побудови графічних моделей та тривимірних моделей геологічних об'єктів (методи побудови структурних карт, методи побудови геологічних розрізів) на території України в межах основних структурно-геологічних підрозділів;
- методи моделювання історії розвитку геологічних об'єктів на території України;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси-ресурси, мультимедійні, дистанційні).

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4й	7	4	120	30	30			60		іспит
Заочна											

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної та економічної географії													
Тема 1. (Лекція) Теоретико-методологічні основи соціальної та економічної географії	6	3	-	-	-	6							
Тема 2 (Практична робота) Теоретичні аспекти соціальної та економічної географії. Виникнення і розвиток соціально-економічної географії як науки	6	-	3	-	-	3							
Тема 3. (Лекція) Питання теорії соціально-географічних просторів і процесів	6	3	-	-	-	3							
Тема 4 (Практична робота) Питання теорії соціально-географічних просторів і процесів (на прикладі видатних вчених)	6	-	3	-	-	3							
Тема 5. (Лекція) Методи та організація соціально-	6	3	-	-	-	3							

економічних досліджень														
Тема 6 (Практична робота) Організація соціально-географічних досліджень	6	-	3	-	-	3								
Тема 7. (Лекція) Теоретичні аспекти соціально-демографічного розвитку та розселення населення	6	3	-	-	-	3								
Тема 8 (Практична робота) Географія соціально-демографічного розвитку	6		3			3								
Тема 9. (Лекція) Теоретичні аспекти економічного розвитку та просторового розміщення галузей економіки	6	3	-	-	-	3								
Тема 10. (Практична робота) Географія економічного розвитку	6	-	3	-	-	3								
Разом за змістовим модулем 1	60	15	15	-	-	30								
Змістовий модуль 2. Прикладні напрями соціальної та економічної географії														
Тема 11. (Лекція) Прикладні завдання соціальної та економічної географії.	6	3	-	-	-	4								
Тема 12. (Практична робота) Прикладні завдання соціальної та економічної географії.	6	-	3	-	-	6								
Тема 13. (Лекція) Галузі соціально-економічної географії та їх об'єктно-предметна область	6	3	-	-	-	4								
Тема 14. (Практична робота) Новітні галузі знань, які формуються на базі соціальної та економічної географії.	6		3	-	-	5								
Тема 15. (Лекція) Загальні риси галузевої структури промисловості України.	6	3	-	-	-	4								
Тема 16. (Практична робота) Загальні риси галузевої структури промисловості України: практичний аспект.	6		3											
Тема 17. (Лекція) Суспільно-	6	3		-	-	5								

географічне районування України: мета, завдання, історичні підходи.													
Тема 18. <i>(Практична робота)</i> Суспільно-географічне районування України: практичний аспект	6		3										
Тема 19. <i>(Лекція)</i> Макрорайонні суспільно-географічні відмінності і практичні проблеми регіональної політики.	6	3		-	-	5							
Тема 20. <i>(Практична робота)</i> Проблеми регіонального розвитку та із практичне перспективне вирішення.	6		3										
Разом за змістовим модулем 2	60	15	15	-	-	30							
Усього годин	120	30	30	-	-	60							

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

1. Основні етапи формування соціальної та економічної географії в світі та в Україні
2. Розвиток соціальної та економічної географії в Україні, основні напрями.
3. Демосоціальний розвиток суспільної географії (за О. І. Шаблієм).
4. Персоналії: Григорій Сковорода, Яков Ковельський, Павло Чубинський, Степан Рудницький, Костянтин Воблій, Володимир Кубійович, Олексій Діброва.
5. Наукове товариство імені Тараса Шевченка. Соціально-географічні школи в Україні: основні напрями досліджень. Персоналії.
6. Сучасна західна соціальна та економічна географія.
7. Основні соціально-економічні географічні школи заходу.
8. Робота Р. Дж. Джонстона «Географія і географи (Англо-американська соціальна географія після 1945 року)».
9. Висновки щодо історії розвитку соціальної та економічної географії в світі та Україні, перспективи розвитку науки.
10. Нові «точки росту» у руслі соціальної географії: географія сфери послуг, гуманістична географія, географія способу життя, радикальна географія та ін.
11. Поняття про соціогеосистему. Її структура, властивості, функціональні підсистеми, типи обміну речовиною, інформацією та енергією.
12. Фактори формування та трансформації регіонального менталітету. Риси глобального менталітету соціуму. Поняття про космополіт.
13. Класифікації методів дослідження.
14. Статистичний метод обробки інформації, в т. ч. географічної.
15. Методи дослідження соціально-географічного процесу.
16. Геоінформаційний метод дослідження.
17. Застосування ГІС-технологій у соціально- економічних географічних дослідженнях.
18. Основні світові форми розселення населення та приклади. Урбанізаційні процеси (основні поняття, тенденції, особливості, етапи).
19. Співвідношення понять «рівень життя», «умови життя», «спосіб життя», «якість життя» та «людський розвиток».

20. Індекс людського розвитку та методика його обчислення для країн світу і регіонів України.

21. Витоки, становлення, тенденції розвитку, об'єктно-предметна область, напрями дослідження сучасних галузей соціальної та економічної географії

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік, екзамен, комплексний іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);

- аналітичні звіти;

- реферати;

- есе;

- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

- контрольні роботи;

- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;

- інші види індивідуальних та групових завдань.

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання з дисципліни:

- модульне тестування;

- ІНДЗ у формі рефератів чи студентських презентацій і виступів на наукових заходах;

- роботи, виконані у процесі практичних занять.

Форми поточного контролю при вивченні дисципліни: тестові завдання, звіти з виконання практичних робіт, захист ІНДЗ.

Контроль виконаних за бажанням студентів ІНДЗ, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) завдань, здійснюється шляхом оцінювання у процесі усного індивідуального захисту у формі бесіди при поданні викладачу всіх необхідних матеріалів (розробок, тез виступів, рефератів тощо).

Формою підсумкового контролю є іспит, який враховує результати поточного контролю та наявні результати виконання ІНДЗ.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Головним критерієм успішного освоєння дисципліни є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом освоєння навчальної дисципліни

Для оцінювання результатів освоєння дисципліни студентом використовується нижче зазначена числова (рейтингова) шкала.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка (оцінка за іспит) з навчальної дисципліни виставляється на основі суми рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконані ІНДЗ. Максимальна кількість балів (рейтингова оцінка) становить 100 балів і є сумою оцінок, які може отримати студент за два змістовні модулі (модульне тестування та оцінювання виконаних практичних робіт). Додатково студент може отримати до 30 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зазначеної шкали оцінювання.

Оцінка А. Студент дає абсолютно правильні відповіді на 91-100% тестів. Теоретичні запитання розкриті повністю, з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі додаткового матеріалу. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконано як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, висновки до завдань аргументовані й обґрунтовані.

Оцінка В. Студент дає правильні відповіді на 81 – 90 % тестів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з матеріалом дисципліни. При виконанні практичних завдань студент ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються в

цілому правильно з використанням типового алгоритму, при їх виконанні студент припускає окремі несуттєві помилки.

Оцінка С. Студент дає правильні відповіді на 71 – 80 % тестів. Теоретичні запитання розкриті повністю, проте при викладенні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні практичних завдань студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються загалом правильно з використанням типового алгоритму. При їх виконанні студент припускає несуттєві помилки.

Оцінка D. Студент дає правильні відповіді на 61 – 70 % тестів. Теоретичні запитання розкриті неповно, допущено суттєві похибки, які впливають на зміст відповіді. При виконанні практичних завдань студент без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускає значні помилки.

Оцінка E. Студент дає правильні відповіді на 51 – 60 % тестів. Теоретичні запитання розкриті неповно або зовсім не розкрито. При виконанні практичних завдань студент припускає досить велику кількість грубих помилок, стикається зі значними труднощами при виконанні типового алгоритму завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Оцінка F. Студент дає правильні відповіді не менш як на 50 % тестів, виконати практичні завдання не може, стикається зі значними труднощами при виконанні типового алгоритму завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні. Теоретичні запитання не розкриті.

Оцінка FX. Студент дає до 50 % правильних відповідей на тести, виконати практичні завдання не може, стикається зі значними труднощами при виконанні типового алгоритму завдання. Теоретичні запитання не розкриті. Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середня з кількох складових, що враховує оцінки кожного виду контролю (дві оцінки за результатами поточного модульного контролю протягом семестру та оцінка за результатами екзамену). Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T2	T4	T6	T8	T10	T12	T14	T16	T18	T20		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література – основна

1. 23. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : [підруч. для студ. геогр. спец. вищ. навч. закл.] / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2009. – 544 с.
2. 24. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навчальний посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса : Астропринт, 2005. – 632 с.
3. Барановський М. О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки. Навчальний посібник. Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2018. – 376 с.
4. Дністрянський М. С. Етногеографія України. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
5. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 348 с.
6. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні : навчальний посібник / Я. І. Жупанський. – К. : КВКФ «Колір-Друк», 2006. – 276 с.
7. Заставний Ф.Д. Україна. Природа, населення, економіка / Ф.Д. Заставний. – Львів: Априорі, 2011. – 504 с.
8. Куценко В. І. Соціальна безпека в контексті сталого розвитку / В. І. Куценко, В. П. Удовиченко. – Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2011. – 656 с.
9. Куценко В. І. Соціальний вектор економічного розвитку : монографія / В. І. Куценко; [під наук. ред. д-ра екон. н., проф., акад. НАН України Б. М. Данилишина; Рада по вивч. продукт. сил України]. – К. : Наук. думка, 2010. – 736 с.
10. Немець К. А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі : монографія / К. А. Немець, Л. М. Немець. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 228 с.
11. Олійник Я. Б. Вступ до соціальної географії : навчальний посібник / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 204 с.
12. Соціально-економічна географія України: Навч. посібник / За ред. проф. Шаблія О.І. Вид друге, перероб. і доп. — Л.: Світ, 2000. — 680 с.
13. Соціологія: терміни, поняття, персоналії : навчальний словник-довідник / Укладачі: В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін. – К., 2002. – 480 с.
14. Філіпенко А.С., Букін В.С., Гальчинський А.С. та ін. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть. — К.: Либідь, 2002. – 470 с
15. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії / О. І. Шаблій. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 444 с.
16. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії / О. І. Шаблій. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 744 с.

Додаткова :

1. Єремія Г. Соціально-географічні студії румуномовними вченими на Буковині (початок ХХ ст.)/ Ганна Єремія//Науковий вісник Чернів. ун-ту.: Зб. наук. праць. Вип. 775-776:Географія.- Чернівці: Чернів.нац.ун-т, 2016. – С.256-263.
2. Єремія Г. Внесок румуномовних учених у розвиток географічних досліджень на Буковині / Г.Єремія// Вісник Львів. ун-ту. Серія географічна, 2015: Вип.49- С.103-111.
3. Єремія Г. І. Костянтин Гурмузакі – видатний румуномовний вчений та дослідник/ Г.І. Єремія // Геополитика и экогеодинамика регионов: научный журнал.- Том 10.- Вып. 1.- Симферополь, 2014.-С. 144-147.
4. Єремія Г.І. Внесок вченого Костянтина Бретеску в розвиток географічної науки / Г.І. Єремія// Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия География.- 2013.- Том 26 (65).- №4.-С.15-25.
5. Руденко С. Оцінка внеску румуномовних вчених у розвиток української географічної науки (на матеріалах Чернівецького університету) /С. Руденко, Г.Єремія//Науковий вісник Чернівецького ун-ту: зб. наук. праць. Вип. 724-725 -Географія.-Чернівці: ЧНУ, 2014.- С .142-146

6. Руденко В. Населення фізико-географічних регіонів України та його забезпеченість природно-ресурсним потенціалом/ В.Руденко С. Руденко, Г. Єремія // Економічна та соціальна географія: збірник наукових праць. – Київ, 2015. – Вип. 73.- С.11-14.
7. Buchko Zh. Ethnic tourism potential of Bukovyna for the purposes of cross-border tourism / Zhanna Buchko, Stepan Rudenko, Valeriy Rudenko, Hanna Yeremiia// Часопис соціально-економічної географії. –Харків, 2016.-Вип.209(1).- С.75-79
8. Rudenko V. Population number and density within physic-geographical region of Ukraine/V.Rudenko, S. Rudenko, H. Yeremiia // Geographia cassoviensis .- Kosice (Slovakia), 2015.– Vol. IX. –Р. 140-147
9. Кілінська К. Гідрогеоморфологічні характеристики транспортних річок Карпатського регіону (на прикладі території України)/ К.Й.Кілінська, Ю.С.Ющенко, Г.І. Єремія, О.С. Смик// Науковий вісник Чернів. ун-ту.: Зб. наук. праць. Вип. - :Географія.- Чернівці: Чернів.нац.ун-т, 2020.

Інформаційні ресурси

Джерелами інформаційних ресурсів вивчення дисципліни є: - Інтернет; - Бібліотеки: